

Vlada z upravljanjem državnega premoženja zapravlja državo.

Najprej nekaj o Nemčiji, to je državi, od katere bi se lahko marsikaj naučili, O tem, da je Nemčija gospodarsko uspešna država, ne gre dvomiti. Največ zaslug za to ima prav njeno upravljanje, tako države kot podjetij, zanj pa je predvsem značilno, da učinkovito udejanja načela, ki odlikujejo socialno-tržno gospodarstvo. Kako Nemci ravnaajo pri upravljanju večjih podjetij, si oglejmo konkretnije.

Učinkovitost upravljanja podjetja in s tem tudi njegova poslovna uspešnost je predvsem odvisna od njegovega nadzornega sveta (NS). Sestavi le tega zato nemška zakonodaja namenja primerno skrb, kar je še predvsem aktualno, ko gre za velika podjetja. V večjem nemškem podjetju mora NS imeti 20 članov, kar je veliko. Tak NS ima pred maloštevilnim (poleg nekaterih slabosti) več prednosti, od katerih je vredno izpostaviti predvsem dve; ena je ta, da številčnejši NS premore več znanja in izkušenj, kar je za učinkovito upravljanje nadvse pomembno, druga pa, da so v takem NS možnosti za sprejemanje odločitev, ki prednostno podpirajo interese posameznikov ali ožjih skupin, močno zmanjšane.

Razen po tem, da je številčno močan, je NS večjega nemškega podjetja poseben še po tem, da 10 njegovih članov imenujejo lastniki podjetja, drugo polovico pa nosilci interesov dela, to so zaposleni in od podjetja neodvisni sindikati. Lastniki so torej pri upravljanju močno omejeni in zato se najbolj pomembne upravljalvske odločitve v nemškem gospodarstvu sprejemajo kot kompromis med delom in kapitalom, to pa se v praksi potrjuje kot močan dejavnik splošne učinkovitosti gospodarstva.

Naša politika si pred uporabnimi nemškimi izkušnjami žal zatiska oči, kar prepričljivo dokazuje tudi to, kako smo opredelili NS v našem največjem poslovnem sistemu, to je v Slovenskem državnem holdingu (SDH), Ta naj bi po zakonu imel 5 članov, ki jih posredno in po vsebini (formalno sicer ne) izberejo vodje koalicijskih strank. In ko se vladajoča politika o tem izboru ne more sporazumeti, ima NS tudi manj članov; trenutno jih ima 4, več mesecev nazaj pa je imel le tri. Taka sestava NS žal ne more zagotoviti uspešnega upravljanja SDH, je pa zelo uporabna pri zadovoljevanju posebnih interesov v škodo skupnih. In to se z upravljanjem SDH tudi počne.

O tem, kako nenavadno deluje SDH, te dni kar veliko zvemo iz dnevnega časopisja. Taka je novica, da je SDH pri madžarski svetovalni hiši naročil študijo o poslovanju Luke Koper in ta naj bi pokazala, da notranji procesi v tem podjetju ne delujejo dobro, njeni avtorji pa so to ugotovili kar na podlagi javno dostopnih podatkov. Očitno tako nastale študije ne gre jemati prav resno, si je pa uprava SDH z njo pomagala pri utemeljevanju zamenjave NS Luke Koper, ki naj bi ji sledila še zamenjava uprave te sicer uspešne družbe. S tem bosta NS in uprava SDH verjetno zadovoljila nekatere specifične interese vlade in zaradi takih ravnanj lahko računata na njeno podporo.

Če se še da razumeti, zakaj sta se dami, ki vodita SDH, spravili na Luko Koper, pa je večja zagonetka, zakaj sta se lotili novomeške Krke. Tudi o tem podjetju sta namreč pri isti madžarski svetovalni hiši naročili študijo, ki sta jo očitno pospremili z napotkom, da naj bi ta pokazala, da se Krki obetajo razvojni problemi. Študija je to seveda potrdila in tako sta dami pridobili argument za spremembe v NS Krke. Ta je dobil dva nova člana, eden je B. Jamnik, ki je v poslovnih krogih poznan kot človek z izjemnim, a vprašljivim vplivom, drugi pa je nemški poslovnež, zaposlen v švicarskem Santosu, ki je med drugim tudi lastnik Leka. To dogajanje dopušča domnevo, da se Krki obetajo spremembe, morda celo to, da jo bosta dami iz SDH prepustili tujemu kapitalu.

Ker ima Slovenija ob sedanjem upravljanju SDH nemajhno škodo, je civilna družba (Zveza sindikatov, Zveza upokojencev, Sinteza – koalicija civilne družbe) pred dvema letoma sprožila iniciativo, da se sistem upravljanja SDH izboljša, še predvsem tako, da se pri oblikovanju njegovega NS na primeren način uporabi uspešne nemške izkušnje. Pobudi sta se pridružili dve koalicijski strani (SD, DESUS) in oblikovana je bila posebna delovna skupina z nalogo, da pripravi predlog ustreznih dopolnitev veljavnega Zakona o SDH. Skupina je nalogo že lani opravila, njen predlog pa sta stranki SD in DESUS pred dvema mesecema v parlamentu vložili v obravnavo in sprejem. Vodja poslanske skupine SMC je javnost še istega dne obvestila, da njena stranka predloga ne podpira. Da njena beseda nekaj velja, je pred dnevi (29.6.2017) potrdil parlamentarni Odbor za finance...., ki je predlog zakona v celoti zavrnil. Na seji Odbora ga je podprla le stranka SD, medtem ko mu je nasprotovala tudi stranka DESUS, pa čeprav je njegovemu rojevanju botrovala.

Cerar in Erjavec, prvaka strank SMC in DESUS, torej menita, da v upravljanju SDH niso potrebne spremembe. Če tako ravnata zato, ker sledita predlogom svojih svetovalcev, skoraj ne gre dvomiti, da ju svetovalci zavajajo. Če pa nasprotujeta spremembam v SDH, ker jima sedanja ureditev ustreza, se je težko izogniti očitku, da tudi sama pri upravljanju države zapostavljata splošne interese. Naj bo res eno ali drugo, v obeh primerih si ne zaslužita ocene, da dobro opravljata odgovorno nalogo, ki so jima jo na zadnjih volitvah zaupali volivci. Upajmo, da volivci te napake na prihodnjih volitvah ne bomo ponovili; tudi zato ne, ker imata Zveza sindikatov in Zveza upokojencev dovolj možnosti, da svoje člane informirata, kako sta Cerar in Erjavec preprečila za državo pomembno sistemsko spremembo.

Za zaključek le še to. Menim, da Slovenci svojo skupno premoženje tako slabo upravljamo, da si s tem spodkopavamo enega od pomembnih temeljev, na katerega opiramo svojo državnost. Žal naša politika tega noče razumeti in daje posebnim interesom prednost pred državnimi. V tem se naše upravljanje države bistveno razlikuje od tega, kako s svojo državo ravnaajo Nemci.